

ሐጪር: ታሪክ፣ ግራክማች፣ ልጃም፣ እሸሐቅ።

ምንላ፡ እብ፡ ውላዲ፡ እብ፡ ሂጋ፡ እንግሊዝ፡ ፋግር፡ ለዐላ ለትበላሳ፡ ማ፡ ለታርጃማ፡ ቱ።

ለበለሰዩ፡ ማ፡ ለተርጃመዩ፡ ሙሴ፡ በኪት።

ወላ፡ መመዩ፡ ምክ፡ ነፊዩ፡ ገረዝግሄር፡ በኪት። 8/26/2015.

ግራክማች፡ ልጃም፡ እሸሐቅ፡ ዲብ፡ ዘበኑ፡ ወእያሙ፡ ኦር፡ ምንላ፡ ዕን፡ ለትርእዮ፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ዐላ። እት፡ ረአስ፡ ቅድረቱ፡ ወዐባይ፡ ገዛፍ፡ መሰሉልዩቱ፡ ኦር፡ ምንላ፡ ዐባይ፡ ሱብ፡ አግጻት፡ መንገስ፡ እንግሊዝ፡ ወእትዮጵያ፡ ዐላ። ውበዕድ፡ ሀዩኒ፡ ክቡር፤ ንቡር፤ ዐጂብ፤ ከትባይ፤ መስተርጃማይ፤ ውብዙሕ፡ ነሰስል፤ (linguist) ልትሀኔ፡ ለዐላ፡ ወድ፡ ርሕም፡ ኤርትራ፡ ቱ።

ግራክማች፡ ልጃም፡ እሸሐቅ፡ ብእምነት፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ ምክኤል፡ ቀይም፡ (ሕዳር)፡ እት፡ ሰነት፡ 1918፡ ዲብ፡ ምክትል፡ ወረዳ፡ ምሕላብ፡ መንዘል፡ መንሳዕ ቤት፡ ሸሐቃን፡ ዞባ፡ ዓንሰባ፡ ምን፡ አቡሁ፡ ባሻይ፡ እሸሐቅ፡ ብእምነት፡ ገርጊስ፡ ወምን፡ እሙ፡ ረቢባ፡ ተስፋንክኤል፡ ዑቅባንክኤል፡ ትወለዳ። ወድ፡ ብክር፡ ወወድ፡ ጥቅር፡ ዐላ። ወሐቆሁ፡ 4 ሕጻን፡ ወ 6 ወለት፡ ሰሐባ።

ግራክማች፡ ልጃም፡ ሓይሳም፡ ወርዙቃም፡ ዋልደት፡ ሰበት፡ ዐለው፡ እሉ፡ እብ፡ ምታዕ፤ ወእሸር፡ መንፈተ፤ ወዕንትራረ፡ ዐባ። አቡሁ፡ ባሻይ፡ እሸሐቅ፡ ኦር፡ ምንላ፡ እደ፡ ማኖም፡ ልስዕም፡ ለዐለው፡ ርዙቃም፡ ሐረስቶት፡ መንሳዕ፡ ዐላ። ውብዙሕ፡ ወጂብ፡ ሐጻ፡ ለቡ፡ ግራህ፡ ዲብ፡ አራዲ፡ መንሰዕ፡ ዐላ፡ እሉ። ወክሱሰን፡ ዲብ፡ ምራራ፡ ቡን፤ ወእብ ጅንስ፡ ጅንሱ፡ ጡዑም፡ ወሙኡዝ፤ ፍሬ፡ ለለፈረ፡ ዕጩይ፤ ብስጣን፤ (garden)፡ ወሰነት፡ አብጊዲዳ፡ እክል፡ ተረብ፡ ማ፡ እክል፡ ዝቤ፡ ለልትሓፈስ፡ ምኑ፡ በዐል፡ ወጂብ፡ አርድ፡ ዐላ። ወእት፡ ረአስ፡ እሉ፡ እት፡ ፍንጌ፡ ከነሰት፡ መንሳዕ፡ ሱሰቱ፡ ለኢትትረደ፤ ወልእ፤ ዐቢ፡ ዐድ፡ ወዐጅብ፡ መምህር፡ ዐላ።

ግራክማች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ ወክድ፡ ንእሸነቱ፡ ሰልፍ፡ ዲብ ምሕላብ፡ ንድቅት፡ ለዐለት ቤት፡ ምህር፡ ካቶሊካዊት፡ አፉሁ፡ ቃፍጻ። ወሐቆሁ፡ ዲብላ፡ እምርት፡ ዘርኤ፡ ክህነት ካቶሊክ፡ ሰሚናሪ፡ ቤት፡ ምህር፡ ከረን፡ ወድ፡ ከርስ፡ በሀለት፡ ናይ፡ ቦርዲንግ፡ ተምህራይ፡ እንደ፡ ገአ፡ ውቁል፡ ምህር ፡ ቀለም፡ (academic)፡ ወምህር፡ ተብዕ፡ ድዮናት፡ ትመሀራ። ወምና፡ ኦር፡ ፋስሕ፤ ሻጥር ፤ ሰአዩት፡ ለትትከለቦ፤ ንኡሽ ፤ ወመፈተይ ፤ ተምሃራይ፡ ምን፡ ሑዳም፡ ሐወጅብ፡ ዕንታት፡ ለአንቀዳ፡ እግሉ፡ እንደ፡ ገአ፡ ሰበት፡ ታሓራ፡ ዲብላ ወክድ፡ ለሄይ፡ እብ፡ ሓዚ፡ ለኢልትረኩብ፡ ዳሽዕ፡ መአዲ፡ ምህር፡ ዲብ፡ እግል፡ ልትዐገል፡ ሸንክት ፡ ሮማ፡ (ኢጣልያ) ሳፋራ።

ሽምብረባይ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ ቫቲካን
እት፡ ሰነት፡ 1935።

ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ሐበን፡ ወሐገን፡ ጾዋ፡ ቤቱ፡ ወሞዳዩ፡ ዐላ።
ሰበቡ፡ ሀዩኒ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ እብ፡ አጫብዕ፡ ለልትዐልቦ፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ወአግዳ -አግዳ፡ ዲብ፡ ግዝአት፡ ጢላን፡ እግል፡ ውቅል፡ ደረጀት፡
ምህር፡ በሐር፡ ለታዕዳ፤ በዐል፡ ነግብ ፤ ስዑም፡ እት፡ ረሐት፡ እግሩ፤ ወኦሮ፡ ጽርራ፤ (star) ፡ መንሳዕ፡ ቤት ሽሑቃን፡ ቱ።

ዲብ፡ ወርሕ፡ የሐንስ፡ (መስከረም፡ ሰነት፡ 1934፡ ዲብ፡ (Collegio Ethiopico) ዲብ፡ መዲነት፡ ሮም፡ ቫቲካን፡ አታ።
ሰፍረቱ ፤ ወታቡላሁ ፤ ጸብጣ። ወዲቡ፡ እሊ፡ ለእሉ፡ እናቅም ትመሀራ » ምህር ፡ መለኮት፡ ረቢ፡ ወእምነት፡ ድዮናት። (Theology)
» ፍትወቴ፡ ጥበብ፤ (Philosophy)
» ሕሩይ፡ ወጅኑስ፡ ናይ ቀለም፡ ምህር። ወሓቆ፡ 3፡ ሰነት፡ ዲብ፡ 1936፡ ናይ፡ ካልአት፡ ደረጀት፡ ምህር (liceo)
(Secondary School) ሰበት፡ አትማማ፡ ናይ፡ ምህር መለኮት፡ ረቢ፡ ወእምነት፡ ድዮናት፤ ወፍትወቴ፡ ጥበብ። ዲፕሎማ፡ ዐትራ።
ወዓዲ፡ ልሳዕ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ ገዳይም፡ መምህራቱ፡ ሰላሓት ፤ ወአሰታት፡ ሰነ፡ ቀልብ፡ ወሽንጎት፤ ሽምብረባይ፡ (young) ልጃም፡ ከም፡ ረአ፡
እግል፡ ሐቱ፡ ሰነት፡ ናይ፡ ሕሳብ፡ ምህር፡ ዲብ፡ (Scuola di Ragioneria)፡ ሮማ፡ እግል፡ ልትመሀር፡ ንዕመት፡ ሀበዩ። ወእት፡
ሰነት፡ 1937፡ በርደን፡ ሰላማ፡ አስመራ፡ አቅባላ። ወሓቆ ሐድ፡ አዋርሕት፡ ዲብ፡ ዳምክዩት፡ ማ፡ ባንክት፡ ኮፐራቲቫ፡ ፖፕላረ፡ ኤርትራ፡
(Banca Cooperativa Popolare Eritrea) መሔሰባይ፡ ገአ። ወክትር፡ ምህርሁ፡ አስክ፡ ወርሕ፡ ፋዛጋ፡ (ሚያዝያ)፡
ሰነት፡ 1941 ሻቃ። ዲብ፡ ወክድ፡ ግብርነት፡ ፋሽስት፡ ኢጣልያ፡ ከም፡ ኦሮ፡ መሔሰባይ፡ እንደ፡ ገአካ፡ እት፡ ዳምክዩት፡ ማ፡ ባንክት፡ እግል፡
ትሸቀ፡ በክት፡ ማ፡ ንዕመት፡ ቱ።

ምን፡ ሰነት 1936፡ አስክ፡ ሰነት፡ 1941፡ እትዮጵያ፡ ዲብ ሓንተ፡ ምልክ፡ ጢላን፡ (ኢጣልያ) አትዩት፡ ሰበት፡ ዐለት፡ ቅርድ፡
ዳምክዩት፡ (Banca Cooperativa Popolare Eritrea) አስክ ፡ እትዮጵያ፡ አስሓባባ። ወዲብ፡ ሰነት፡ 1939፡
ግራአዝማች፡ ልጃም ፡ ኦሮ፡ ምንላ፡ ዲብ፡ ጎንደር፡ መከተብ፡ ቅሽንላ፡ ዳምክዩት፡ ማ፡ ባንክት፡ እግል፡ ልክሰቶ፡ ለትረተበው፡ ገአ። እት፡ ኤርትራ፡
ሓምስ፡ ዳምክዩት፡ ዐላያ፡- ወህተን፡ እለን፡ ለተልያ ተን። ባንካ ፡ ዲ፡ ሮማ፤ ባንካ፡ ዲ 'ኢታልያ፤ ባንካ፡ ዲ፡ ናፖሊ፤ ባንካ፡ ናዝዮናሌ፡ ደል፡
ለቨሮ፤ ወኮኢ፡ ፖፕላረ፡ ኤርትራ። ወሓቆ፡ 6፡ ወርሕ፡ ዲብ፡ አስመራ፡ እንደ፡ አቅባላ፡ እት፡ ሰነት፡ 1941፡ ወይዘሮ፡ እሌን ፡ ብላታ፡
ደመኒኮ፡ ባህልቢ፡ ሀዳ። ወለዘት፡ ለባ፡ መናበረት፡ ጾዋ፡ ቤት፡ እግል፡ ልትመታዕ፡ አንባታ።

ወይዘሮ፡ እሌን፡ እት፡ ሰነት፡ 1924፡ ምን፡ አቡሀ፡ ብላታ፡ ደመኒኮ፡ ባህልቢ፡ ወምን፡ እማ፡ ወይዘሮ፡ ደሀብ፡ ወልደሥላሥሴ፡ ዲብ፡ ሕለት፡
ኪዳነ፡ ምሕረት፡ መዲነት፡ አስመራ፡ ትወለደት። አቡሀ፡ ብላታ፡ ደመኒኮ፡ እት፡ 50ታት፡ ናይ፡ መንገስ፡ ኤርትራ፡ በዐል፡ ገጽ፡ ቤት፡ ጣብዕ፡ ማ፡
ቤት፡ ማሓተም፡ ዐላ። ወበዐል፡ ጾዋ፡ ቤት፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ወይዘሮ፡ እሌን፡ ዲብ፡ ቤት፡ ምህር፡ ቪቶርዮ፡ ኢማኑኤሌ፡ አስመራ፡ አስክ፡
ራብዓይ፡ ክፈል፡ ትመሀረት። ወሐቱ፡ ምንላ፡ እብ፡ መሰል፡ ሰነት፡ ለትትራፋዕ፡ ናሐፊት (loving) እም፡ ዐለት።

ህዳይ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ወወይዘሮ፡ አሌን፡ ዲብ፡ ሕለት፡ ኪዳነ፡ ምሕረት፡ መዲነት፡ አስመራ
፡ እት፡ ሰነት 1940።

እት፡ ሰነት፡ 1941፡ ሕዳይ፡ ዐባይ፡ ብሪጣንያ፡ ሕዳይ፡ ኢጣልያ፡ እንደ፡ ፋላ፡ ኤርትራ፡ ዲብ፡ ሓንተ፡ ምልኩ፡ አታያ። ወእባ እባ፡ እዳረት፡ ዓስከርዬት፡ (Military Administration) ዐባይ፡ ብሪጣንያ፡ ትመደደት። እንግሊዝ፡ እዳረት፡ ሸዓቢ፡ ማ፡ ብርገስ፡ እግል፡ ትምደድ፡ ደሎ፡ (preparation) ፡ ዋይደት፡ ሰበት፡ ኢዐለት፡ መብዝሐ፡ ወቃይ፡ እዳራት፡ ወመሓብር፡ አባጣላ። ወክለን፡ ዳምክዮታት፡ ማ፡ ባንካት፡ ጢላን፡ ትዳባአያ። ከዲብ፡ አካነን፡ ናይ፡ እንግሊዝ በርከለይስ፡ በንክ፡ ለትትበሀል፡ አደንገበት። ወዲብ፡ ዳምክያት፡ ጢላን፡ ሻቁ፡ ለዐለው፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ወጥልያን፡ ምን፡ ሸቅል፡ ፈግረው፡ ከዲብ፡ አካኖም፡ ውላድ፡ ህንዲ፡ ወሱዳን፡ አደንገበው። ወባጠራ፡ ማ፡ ቅርሽ፡ ጢላን፡ ሊረ፡ (Lire) ልቡሎ፡ ለዐለው፡ እብ፡ ሸልን፡ ናይ፡ ምፍጋር፡ ጸሓይ ፡ አፍሪቃ፡ ትቃያራ።

ሓቆ፡ እሊ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ አሮ፡ ሕርያን፡ ሌጣ፡ ሰበት፡ ተሃደፈዶ፡ እንደይ፡ ፈቴ፡ ወቃይ፡ ቃያራ፡ ከዲብ፡ ናይ፡ እንግሊዝ፡ (Department of Transport) ከም፡ ሰድያይ፡ እዳራ፡ ገአ። እሊ፡ መከተብ፡ እሊ፡ መርተብቱ፡ እግል፡ ሐኩመት፡ ሌጣ፡ ቅጡም፡ ዐላ። ግራአዝማች፡ እብ፡ ሸቅል፡ ምን፡ ኤርትራ፡ ዲብ፡ ሱዳን፡ እንዜ፡ ወከን፡ ሀንከል፡ ልብል፡ ሰበት፡ ዐላ፡ አሮ፡ ምንላ፡ ሐዳም፡ እብ፡ ጭብዒት፡ ላልትዐልቦ፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ናይ፡ ካልአት፡ ደረጀት፡ ንድአት፡ ማ፡ ዘወርት፡ መኪነት፡ ወረቀት፡ እት፡ ሰነት፡ 1937፡ ምኑሕ፡ ዐላ። እት፡ እዳረት፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ተዓይሽ፡ ሐዘካ፡ ምን፡ ገብእ፡ ሂጋ፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ተአምር፡ ሰበት፡ ለትሐዜ፡ ለፋካር፡ ማ፡ በዐል፡ ጥበብ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ወክድ፡ እንዳይ፡ ነስእ፡ አክል፡ አድ፡ ሕድ፡ መጦር -መጦር፡ እዳረት ፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ሊጊስ፡ ማ፡ እግል፡ ልትሳነን፡ ምሴ፡ ምሴ፡ ሂጋ፡ እንግሊዝ፡ እግል፡ ልትመሀር፡ እንበታ። ወእብ፡ ሐጪር፡ ወክድ፡ ሐፍዛያ፡ ወሰኒ፡ መልካያ።

ግራአዝማች፡ ልጃም፡ እግል፡ ሐድ፡ ወክድ፡ ምስል፡ እዳረት፡ እንግሊዝ፡ ከም፡ ሻቃ፡ እት፡ ሰነት፡ 1946፡ ዐዳ፡ እንደ፡ ሐድጋ፡ እትዮጵያ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ገሳ። ወዲብ፡ " መከላከያ፡ ሚንስቴር " እት፡ መከተብ፡ ሕሰብ፡ ወተሐሰብ፡ መሔስባይ፡ ገአ። ነቢር፡ እት፡ ዐድ፡ ጸር፡ በሀለት፡

እት፡ ኦዲስ፡ አበባ፡ እት፡ ፍንጌ፡ ዐዱ፡ ኤርትራ፡ ወእትዮጵያ፡ ለዐላ፡ ፍርጋ፡ ኦብራሃ፡ እሉ፡፡ ፡ ወእሊ፡ ሀዩኒ፡ ናይላ፡ ገቢል፡ ናይ፡ ስያሰት፡ ኢፋዛዓት
 ፤ ቅድምት፡ ማ፡ ምድንት፡ እዳረት፤ ደረጃት፡ መሳንዕ፤ ወዓማር፡ መአኮት፤ (economic development) እብ ፡ ኢሀለዮቱ ፡
 እትዮጵያ፡ ምን፡ ኤርትራ፡ ሓር፡ ታርፊት፡ ክም፡ ዐለት፡ አግራሳ፡፡

ዲብ፡ ወርሕ፡ ገብረኤል (ተሐሳስ) ፡ ሰነት፡ 1951፡ ምስል፡ ዕያሉ፡ ዲብ፡ ዐዱ፡ ኤርትራ፡ አስመራ፡ ክም፡ አቅበላ፡ እትላ፡ እት፡
 አስመራ፡ ለዐላ፡ መከተብ፡ ጥልበት፡ ማ፡ መከተብ፡ ረፈግ፡ እባ፡ እባ፡ ሸቅል፡ አንበታ፡፡ ወሐቆ፡ ፈደረሸን፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ የሐንስ (መስከረም)
 1952፡ ለመከተብ፡ ዲብ፡ ሐንተ፡ ስልጣን፡ እትዮጵያ፡ አታ፡፡ ግራክዝማች፡ ላቱ፡ እታ፡ ሸቅሉ፡ ሐጣ፡፡ ወዲብ፡ ሰነት፡ 1954፡ ዲብ፡ መርሳ፡
 ባጽዕ፡ ናይ፡ መከተብ፡ ረፈግ፡ ማ፡ ቀረጽ፡ በዐል፡ ገጽ፡ እንደ፡ ገአ፡ ሰበት፡ ትሻያማ፡ መንዘል፡ ወሸቅል፡ ቃያራ፡፡ ወሐቆሁማ፡ እት፡ አስመራ፡ ትቃያራ፡
 ከአታ፡ ዲብ፡ መከረዩ፡ ጥያራት፡ አስመራ፡ ለዐላ፡ መከተብ፡ ረፈግ፡ ውቁል፡ በዐል፡ ገጽ፡ ገአ፡፡ ወእት፡ ረአሰላ፡ ዐላ፡ እሉ፡ ዐቢ፡ መዙ፡ ምን፡ ሰነት፡
 1955፡ አስከ፡ ሰነት 1956፡ ናይ፡ ሕዳገት፡ ወክድ፡ (part time) ፡ መምህር፡ እንደ፡ ገአ፡ ዲብ፡ ቤት፡ ምህር፡ አዋልድ፡ ኮምቦኒ፡
 አምሃራ፡፡

ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ዲብላ፡ እት፡ አስመራ፡ ለዐላ፡ መከተብ፡ ረፈግ ፡ (ቀረጽ) ፡ (ግምሩክ) እት፡ 1950ታት፡፡

ዲብ፡ ወርሕ፡ ሐምሌ፡ እት፡ ሰነት፡ 1956፡ ዲብ፡ ኤርትራ፡ ለዐለው፡ ሰብ፡ አግጻት፡ እትዮጵያ፡ እግላ፡ ትግሬ፡ ላልትሀጋያ፡ ገባይል፡ ሐለተን፡
 ለረፍዕ፡ ወከረ፡ መከተብ፡ እት፡ ቅብላት፡ መከተብ፡ እንደራሴ፡ ከስተው፡፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ እባ፡ ለዐላ፡ እሉ፡ ኦሮማ፡ ለኢልትጃጎሮ፡ አምር፡
 ሂጋ፡ ትግሬ፤ አምሐርኛ ፤ ትግርኛ፡ ጢላን፤ እንግሊዝ፤ ላቲን፤ ወምን፡ እሊ፡ ወኪን፡ ሀማት፡ ወቃማት፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ እሉ፡ ናይላ፡
 ሐዲስ፡ መከተብ፡ መዝ፡ ትካራ፡ እቱ፡፡ ወእቡ፡ እንደ፡ ትረበው፡ ቱ፡ ዐባዩ ፤ ወሕሹማም ፤ ገባይል፡ ትግሬ፡ ለባዝሕ፡ ወክድ፡ ዲብ፡ ነሐር፡ እንደራሴ፡
 ወዶል፡ ዶል፡ ዲብ፡ ነሐር፡ ንጉሥ፡ ሃይለ፡ ሥላሴ፡ እንደ፡ በጥረው፡ ጸገሞም፡ ወድመሎም፡ ሻሩሕ፡ ዐለው፡፡

ዲብላ፡ ወክድ፡ ለሄይ፡ ግራክዝማች፡ ልጃም፡ ምስላ፡ ለሄይ፡ እግል፡ ለሄይ፡ ቃይር፡ ለዐላ፡ እንዳራሴ፡ እንደ፡ ገአ፡ ብዙሕ፡ መዳይን፡ ወቃወሺ፡
 ትግሬ፡ ላልትሀገው፡ ባጽሕ፡ ወሐለቶም፡ ምን፡ ቅሩብ፡ ደሉ፡ ዐለው፡፡
 ግራክዝማች፡ ልጃም፡ መናበርትላ፡ ገቢል፡ እግል፡ ትስነ፡ ወጋሪቶም፡ እግል፡ ትስላጥ፡ ምንማ፡ ሐድ፡ ዓቅሙ፡ ልትጻገም፡ ዐላ፡ መንገስ፡ እትዮጵያ፡
 ባህ፡ ለለብል፡ ምክ፡ ክም፡ ፈክ፡ ለተዐልቦ፡ ሰኒ፡ ውዳይ፡ ኢአርኤት፡ ወኢወደት፡፡

መትዋጃህ፡ ወካይል፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ ምስል፡ እገደራሴ፡ ሌተና፡ ጅነራል፡ አባይ፡ አበበ ፡ ወናይቡ፡ ደጀዝማች፡ አሰፈሃ፡ ወልደሚካኤል፡ ዲብ፡ አስመራ፡ እት፡ ሰነት፡ 1959። ወግራአዝማች፡ ልጃም፡ መዘርናይ፡ (facilitator) ዐላ።

መትዋጃህ፡ ሃጻይ፡ ሃይሌ፡ ሥላሴ፡ ምስል፡ ገቢል፡ አቁርደት፡ እት፡ ሰነት፡ 1963። (ወግራአዝማች፡ ልጃም፡ እት፡ ልትሃጌ)።

ዲብ፡ ወርሕ፡ ምክሌል፡ ቀይም፡ (ሕዳር) ሰነት፡ 1962፡ እትዮጵያ፡ ኤርትራ፡ ከም፡ ሐምሸረት፡ (annexed) ሐምሸሮት (annexation) ፡ ናይ፡ ኤርትራ፡ ሕክም፡ ኖስ፡ ትማሳሓ፡ ወኤርትራ፡ ሐቴ፡ ምነን " ጠቅላይ፡ ግዝአታት " ገአት። ወመክትብ፡ እንዳራሴ "ጠቅላይ፡ ግዛት " ትበሀላ። ጽንዓም፡ ስርዓት፡ (feudal system) ለፋጥረዮም፡ ውላድ፡ እትዮጵያ፡ ሰብ፡ አግጾት፡ እንደ፡ ገአው፡ ዲብ፡ መካትብ፡ እዳራት፡ ኤርትራ፡ ትሸበው።

ልዑል፡ አሰራቴ፡ ካሣ፡ ሐዲስ፡ እንደራሴ፡ እንደ፡ ገአ፡ ከም፡ መጽአ፡ መክተብ፡ ምን፡ ግቢ። (Palace) ዲብላ፡ እት፡ ናይ፡ በዲር፡ ኮማንዶ፡ ትሩ፡ ለትናዳቃ፡ "ጠቅላይ፡ ግዛት " ለትበሀላ፡ ሐዲስ፡ አብያት፡ መካትብ፡ ናክሳ። ወአባ፡ እባ፡ አሰራቴ፡ ካሣ፡ እግል፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ናይብ፡ ዓም፡ መስክል፡ እዳረት፡ መክተብ፡ ዓም፡ ሙዲር፡ ሸዩመዩ። ወእት፡ ራአሰላ፡ ሰልጣቱ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ዝያዳ፡ ጾር፡ ወሀመት፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ ትከረት እቱ።

ዲብ፡ ምግብ 60ታት፡ እብ፡ ተንዚም፡ ጅብሃት፡ (ELF) ለትመራሐ፡ ናይ፡ ስላሕ፡ ሆክ፡ ጽዋር፡ ግድላ፡ ሆክ፡ ንዳል፡ ሕርዩት፡ ኤርትራ፡ እት፡ ልትዳቃብ፡ ወዐውተታት፡ እት፡ ጫቅም፡ ሰበት፡ መጻ፡ ሰብ፡ ሰልጣት፡ ሕክምት፡ እትዮጵያ፡ አብሀረረዮም፡ ከለትመክርሀት፡ ሐረው። ዓቃይቶታቶም፡ ማ፡ ዓሳኪሮም፡ እንዴ፡ አፍገረው፡ እንደይ፡ ሓሩ፡ ወከሩ፡ ቀወሺ፡ አንደደው፤ ዘምተው፤ ወበርእ፡ እት፡ እደሀ፡ ሐቴ፡ ለኢአለቡ፡ ልላ፡ በሀይም፡ አዳማታት፡ ቃተለው። ወእብሊ፡ ሰብ፡ እሊ፡ ዐባዩ፡ ገባይል፡ ትግሬ፡ መን፡ አምር፡ ገብእ፡ እልና፡ እንደ፡ በለው፡ መሪር፡ ገኖብት፡ ለትሻዓልል፡ ምኡ፡ ጥርዓን፡ ዲብ ፡ መክተብ፡ ጠቅላይ፡ ግዛት፡ አቅረበው። መክተብ ፡ ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ለጥርዓን፡ እንደ፡ ትካባታ፡ ዐባዩ ወሸዩም ፡ ትግሬ፡ ዲብ፡ ነሐር፡ እንዳራሴ፡ አቅረበዮም፡ ዳር፡ ወግንባር፡ እንደ፡ ገአው፡ እግል፡ ልትሃገው። ለክቡድ፡ ጾር፡ ዲቡ፡ ክሩይ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ ምንግ፡ እት፡ ነሐር፡ እንደራሴ ፡ በጥር፡ ባህታ፡ ልብ፡ ላቱ፡ ኢረከበው።

ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ እዳረት፡ ውላድ፡ እትዮጵያ፡ ምንግ፡ ምንላ፡ ኦሮ ፡ ውቅል፡ ደረጃት፡ ዐለት፡ እሉ፡ እትብ፡ ዐዱ፡ ሰበት፡ ሰሐብቶ፡ እት፡ ባካት፡ ሰነት፡ 1965፡ ናይላ፡ እት፡ ጅብሃት፡ "ክፊል ታንያ" ለትትበሀል፡ ወእብ፡ ሪኢስ፡ ዑመር፡ እዛዝ፡ ትትማራሕ፡ ለዐለት፡ ኩብድ፡ ፍሉይ፡ ወእሙ፡ በሀለት፡ ናይ፡ ምስጢር፡ ወድ፡ ደረሳ ማ፡ ወድ፡ መሐበር፡ እንደ፡ ገአ፡ ሸትዲቱ፡ እት፡ ከፍል፡ ወእግላ፡ እብ፡ ዘን፡ ለትጸበጠው፡ ሰብ፡ ስያሰት፡ እብ፡ ብስር፡ ወዐግር፡ ምን፡ እስር፡ ወከርበጅት፡ ከም፡ ልትናጀው፡ ወመዳይናይ፡ እንደ፡ ገአ፡ ጊሰት፡ ወብጽሐት፡ አሰራቴ፡ ካሣ፡ ወብዕዳም፡ ውቁላም፡ ሰብ፡ ሰልጠት፡ ዲብ፡ ቃላቅሎታት፡ ወብዕድ፡ ድላ፡ ጅብሃት፡ እግል፡ ልትደሌ፡ እላ፡ ለታሐዝዮ፡ አታፋሻር ፤ ወሐብረ ፤ ክሉ፡ ለሐልፍ፡ ዐላ።

መትዋጃህ፡ መርሐት፡ ወዓባዪ፡ ገቢል፡ ትግሬ፡ ዲብ፡ ሚኒት፡ ባጽዕ፡ እት፡ ሰነት 1964 (ምን፡ ወድ፡ ምግብ፡ ድገለብ ፡ እንደ፡ አንበታ ሸንክት፡ ድማን ፡- ፊተውራሪ፡ ምክኤል፡ ሐሳማ፤ ልዑል፡ አሰራቴ፡ ካሣ፡ ወግራካዎች፡ ልጃም፡፡

ግራካዎች፡ ልጃም፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ ጾም፡ (ዩካቲት)፡ ሰነት፡ 1966፡ ዲብ፡ ፋይናንስ፡ ምንስቴር፡ እንደ፡ ናካሳ፡ ናይ፡ መከተብ፡ እዳረት፡ ኤርትራ፡ ናይ፡ መከተብ፡ ዓም፡ በዐል፡ መዝ፡ ክፈል፡ ባጀት፡ ገአ፡ አስክ፡ ሰነት፡ 1971፡፡ ግራካዎች፡ ልጃም፡ እብ፡ አምሩ፡ ምን፡ ገብእ፡ ወቅድረቱ፡ ሉሉይ ፤ ወእሙን ፤ ድላ፡ ለእቱ፡ ረተብከሁ፡ ክሉ፡ አክል፡ አድ፡ ሕድ፡ ለለሳል፡ ምክ፡ ለለመደ፡ ወብዙሕ፡ ነሰስል፡ ልትሀን፡ ሰበት፡ ዓላ፡ እግል ፡ ሰልፍ፡ ወክድ፡ እት፡ መዳነት፡ አስመራ፡ ዘዓት፡ ረድዮ፡ (radio broadcasting) እብ፡ ሂጋ፡ ትግሬ፡ ወትግርኛ፡ እግል፡ ለሰተብደ፡ ትራትባ፡ እሊ፡ ልግባእ፡ ዲኢኮን፡ ለረተባት፡ እብ፡ ሸሩ፡ ወእግል፡ ወክዳ፡ ዐላ፡፡ ወህቱ፡ ሀዩኒ፡ አታ፡ ዐባይ፡ ገዛ፡ ሰልጣቱ፡ እንደ፡ ሀላ፡ ናይ፡ ፊድዮ፡ ጋዘጠኛታት፡ (Radio journalists) እንደ፡ ሐራ፡ ወአትለባ፡ (አትለባዮት) (training)፡ ወላ፡ ሸቅል፡ እንደ፡ አተሰታብዳ፡ ወላ፡ ለእግሎም፡ አትለባ፡ ቅድረቶም፡ ሐቆ፡ አካዳ፡ ዲብ፡ መዙ፡ እግል፡ ላቅሎሌ፡ ቱ፡ ዐላ፡ ለሸሩ፡ ወላ፡ ሸሩ፡ ዲብ፡ ፍንገሁ፡ ወፍንገ፡ ዓም፡ መከተብ፡ እዳረት፡ ኤርትራ ፡ ወፍንገ፡ ማስታወቅያ ፡ ሚንስቴር፡ ቱ፡ ለዐላ፡ ግራካዎች፡ ልጃም፡ እግል፡ ምክር፡ ወጎማት፡ "ሸበት፡ ፈላስታይ፡ እት፡ ዐድ፡ ገብራይ " በሀለት፡ ሐጫር፡ ብጽሐት፡ እት፡ ማስታወቅያ ፡ ሚንስቴር፡ አዲስ፡ አበባ፡ ፊድዮ፡ ጣብያ፡ ክም፡ ወዳ፡ እት፡ ወርሕ፡ ማርያም፡ (ነሐሴ) 1968፡ ሞራ፡ ባዳሪት፡ ታሪክ፡ ነሰአ፡፡ ክርን፡ ግራካዎች፡ ልጃም፡ እግል፡ ሰልፍ፡ ወክድ፡ ዲብ፡ ታሪክ፡ ኤርትራ፡ ዲብ፡ ዓናቅር፡ ልግባእ፡ ማ፡ አድብር ፤ መዳይን፤ ልግባእ፡ ማ፡ ቀወሺ፤ ዲብ፡ እዘን፡ ትግሬ፡ ልግባእ፡ ማ፡ ሐበሺ፡ ሐነነነን፡ ትቤ !!!!!!

እምበል፡ አጣቃር፡ ወአትማቃር፡ እብ፡ በይነ፡ ጽምድ፡ አለቡ፡ ወአጽማድ፤ እባ፡ ሐቴ፡ እደሁ፡ ሂጋ ፡ ትግሬ፡ እት፡ ለትሐለ፡ ወእባ፡ ሐቴ፡ እደሁ፡ ሂጋ፡ ትግርኛ፡ እት ፡ ዋለ፡ ልትረኤ፡ ዐላ፡፡ ግራካዎች፡ ልጃም፡ ናዝር፤ (Director) ምህዳይ፤ (Producer) ወብሮሲ (Anchor) ዐላ፡፡ አወል፡ ሰልፍ፡ ዲብ፡ ወክድ፡ ለሄይ፡ ፊድዮ፡ አስመራ፡ ክም፡ ዐቢ፡ ንዕመት፡ ተዓላባ፡ ወሰበቡ፡ ሀዩኒ፡ ዲብ፡ ታሪክ፡ ናይ፡ ሰልፍ፡ ሰበት፡ ዐላ፡ ቱ፡ ካልእ፤ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ክል፡ አሮት፡ ለእባ፡ ልትሃን ፡ ሂጋ፡ ተውሀንብ (news) ሓዲስ፡ ጋራት፤ ሰአል፡ ወበሊስ፡ (interviews) ሕላይ፤ (songs) ትልህይ፤ (sports) ወበዕድ፡ እብ፡ ጅንስ፡ ጅንሱ፡ መደብ፡ እት፡ ምግባዮም፡ ተለው፡ እግል፡ ሊበል፡ ሰበት፡ አንበታ፡ ቱ፡፡

ፊድዮ፡ አስመራ፡ እት፡ ፍንገ፡ ሐጫር፡ ወክድ፡ መፈታይ፡ ገአ፡፡ እግል፡ ሰልፍ፡ ወክድ፡ ምንላ፡ እሙራም፡ ሐልዮት፡ (singers) ውላድ፡ መሐበር፡ ትያትር፡ አስመራ፡ አክራን፡ ናይ ፡ ኢካራ፡ አተውበርሀን፡ ሰጊድ፤ ተወልደ፡ ረዳ፤ አልአሚን፡ ዓብደሰጢ፡ ፤ ትበርህ፡ ተስፍሁንኝ፤ ዐስማን ፡ ዓብደልገራም፤ ወናይ፡ ብዕዳም፡ እት፡ እዘን፡ ውላድ፡ ኤርትራ፡ ትካራ፡፡ ሻም፡ ወፍቲ፡ ዐድ፡ ለከሰእ፡ ሕላይ፡ ብዙሕ፡ ዐላ፡፡ ገለ፡ ምኑ፡ "ዐደዬ ዐዲ፡ ጀጋኑ " ናይ፡ አተውበርሀን፡ ሰጊድ ፤ "ሸገይ፡ ሀብኒ " ተወልደ፡ ረዳ ፤" እቲ፡ ገዛና " ትበርህ፡ እሊ፡ ክሉ፡ ሕላይ፡ እግላ፡ ሐዲስ፡ ቅናጽ፡ (youth) ሻም፡ ፍቲ፡ ዐድ፡ ጃላላ፡ እቱ፡፡

ግራካዎች፡ ልጃም፡ ናይ፡ አስመራ፡ ፊድዮ፡ ወክድ፡ ለአንብት፡ ምክ፡ እንደ፡ ከስት፡ ልትናፋዕ፡ እባ፡ ለዐላ፡ ሕለት፡ (song) ዘክሮታ፡፡ ዋጅብ፡ ቱ፡፡ ናይ፡ ባህታ፡ ገብረህይወት፤

"ሲቃይ፣ ይከላል፣ እዩ" ጅርብት፣ ወሕልፈት፣ ለልትከሀል፣ ቱ። እላ፣ ሕለት፣ እላ፣ ናይ፣ ፍቲ፣ ምንማ፣ ትመስል፣ አፍቃርባ። ግራክዝማች፣ ልጃም፣ እላ፣ ሕለት፣ እላ፣ ከም፣ መለለዩ፣ (station identification) ናይላ፣ መደብ፣ ሬድዮ፣ ልትናፋዕ፣ እቡ፣ ለዐላ፣ ሰብብ፣ እግል፣ መተንሰዩቱ፣ እብ፣ እደ፣ ደውር፣ እግል፣ ለደፋፍእ፣ በሀለት፣ ዮም፣ ፋትሓ፣ (hardship) ወሓቆ ሕርዩት፣ ፋርሓ፣ (happiness) ከም፣ ሀላ፣ ዲብ፣ ፍንጌዩ ወፍንጌኩም፣ ሓጫር፣ ፈና፣ እላታ፣ በሀለቱ፣ ቱ።

ብዝሐም፣ ምንላ፣ መተንሰዩቱ (listeners) ወክሱሰን፣ ናይ፣ ትግሬ፣ አስክ፣ ሀድል፣ ዮም፣ እብ፣ መትሳራባብ፣ (ስርብብ)፣ ፈቀዶ። ለጽራት፣ ወናዳፍ፣ ምን፣ ናይ፣ ሰልፍ፣ ግንዳይ፣ ዕጩታ፣ በደድ ትብል፣ ለዐለት፣ ናይ፣ ሂጋ፣ ትግሬ፣ መተንሰዩት፣ አስክ፣ እላ፣ ዮም፣ ዕንታቶም፣ እት፣ መልእ፣ ወሸርብ፣ ፈቀዶ። ወሓቆ፣ ሓርዩትማ፣ ላሕዛም፣ ግራክዝማች፣ ልጃም፣ ምን፣ ስጋዱ፣ ኢትካራ። ምንላ፣ መደብ፣ ትግሬ፣ ወትግርኛ፣ ለላትዳሉ፣ በናይ፣ (constructive) ምክር፣ ወፍክር፣ ሐዙ፣ ምኑ፣ ዐለው። ወህቱማ፣ እብ፣ ወለፍ፣ ሂጋ፣ ትግሬ፣ ሰበት፣ ዐላ፣ እሉ፣ ምን፣ ሀዩብ ጎማት፣ ወኮናት፣ ኢአካራማ።

ወእት፣ ሰነት፣ 1969፣ ምን፣ ሬድዮ፣ አስመራ፣ ናይ፣ በዲር፣ እብ፣ ክብር፣ ትሳራሐ። ወክምላ፣ ሸኑጥ፣ ለቀዳም፣ ዲብ፣ መክተብ፣ ጠቅላይ፣ ግዛት፣ እት፣ አካኑ፣ ናይ፣ ባጀት፣ ዳይረክተር፣ ትከምታታ። ወተካእ፣ ለቀብ፣ በሀለት፣ እባ፣ እባ፣ እት፣ ሰነት፣ 1971፣ ዳይረክተር፣ ናይ፣ ሙኒሲ፣ ፓሊቲከ፣ አፈርስ፣ ገብአ። ወምኑ፣ ቀደም፣ ኦሮ፣ ወርሕ፣ መንገስ፣ ደርግ፣ እንደይ፣ ትትረኤ፣ እት፣ ሰነት፣ 1974፣ መዓሽ፣ (ጥሮታ)፣ አታ። ግራክዝማች፣ ልጃም፣ መዓሽ፣ እንደይ፣ ፈግር፣ ዲብ መንገስ፣ እትዮጵያ፣ ለክድመዩ፣ ነዲፍ፣ ወፍሬ፣ ፋራ፣ ሰበት ዐላ፣ 2 ፣ ምዳልዩት፣ ደሀብ፣ አትሰርገዩ። ግራክዝማች፣ ልጃም፣ እሙን፣ ከድማይ፣ ማ፣ ልንጉይ፣ ገቢል፣ ዐላ። ወእት፣ ረአስ፣ እሊ፣ መምህር ፤ውህር፣ ሀድጋይት፣ (newspaper)፣ ወሬድዮ፣ መፈርጋይ፣ (analyst)፣ ኤርያይ፣ (collector)፣ አክትበት፣ ወበዐል፣ ቅርአት፣ ለትፈቱ፣ ሐሽሸት፣ ዐላ። ግራክዝማች፣ ልጃም፣ ብዙሕ፣ ነሰሰል፣ ልትሃጌ፣ ዐላ። ወእሊ፣ ለተሌ፣ ቱ። ትግሬ፣ ትግርኛ፣ አምሐርኛ፣ እንግሊዝ፣ ጥልያን፣ ወላቲን። እሊ፣ ክሉ፣ ነሰሰል፣ ዎክ ሂጋታት፣ እግል፣ በለሶት፣ (translation) ዎክ፣ ከቲብ፣ አክትበት፣ ሌግ፣ ኢሰደዩ። ዕሮታት፣ ማ፣ በናቢን፣ አክትበት፣ እግል፣ ልክተብ፣ እቡማ፣ ሰደዩ።

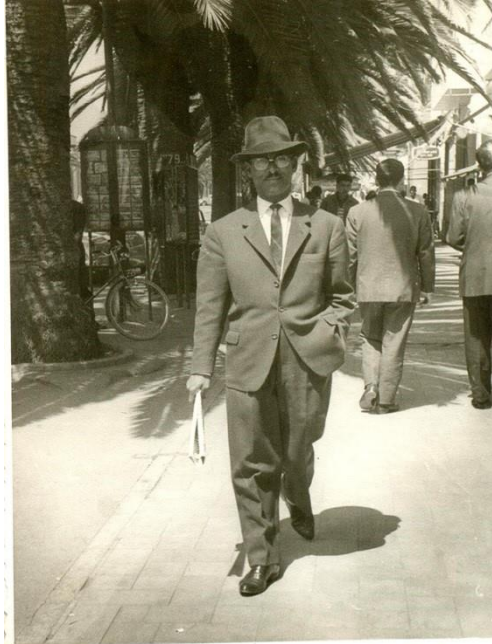
ለናይ ሰልፍ፣ ክታብ (Yemonto kirsto Kawnt) ምንላ፣ ናይ፣ እንግሊዝ፣ ወጢላን፣ ጣብዕ፣ (ሕታም) አለክሳንደረ፣ ዳማስ፣ ለጅኑስ፣ (The count of Monte Cristo) ዲብ፣ አምሐርኛ፣ ለተርጀመዩ፣ ቱ። ለክታብ፣ እት፣ ሰነት፣ 1966፣ እንደ፣ ጣባዓ፣ (ታሐታማ) ፣ ፈግራ። ወዲብ፣ መአንበቲ፣ 70ታት፣ ገሌ፣ ምን፣ ተምህሮ፣ ውቅል፣ ደረጃት፣ ቤት፣ ምህሮታት፣ አስመራ፣ ምን፣ ግራክዝማች፣ ልጃም፣ ፋሰሕ፣ እንደ፣ ረምቃው፣ ለክታብ፣ ዲብ፣ ቴማ፣ (play) ፣ ከም፣ ትያትር፣ ትረአ። ወምን፣ ምክ፣ ለኢትቦደ፣ ልእክት፣ ሓላፋ።

ካልአይ፣ ክታብ፣ እት፣ ሰነት፣ 1971፣ እብ፣ ትግርኛ፣ ለትካታባ፣ ቱ። ወላ፣ ረአሱ፣ "ዘይወዐልክዎ፣ ቅትላት "ለኢዋዐልኮ፣ እቱ፣ ቅታል፣ ለልብል፣ ዲብ፣ ተሻብህ፣ ልቤ፣ ፍናን፣ ለአተንከባ፣ ናይ፣ ቅታል፣ ምስጢር፣ ቀደም፣ እላ፣ ለኢትሰማዓ፣ ብክር፣ ሐንገል፣ ግራክዝማች፣ ልጃም፣ ለመሀዘዩ፣ እት፣ ገብአ፣ እታ፣ ተሻብህ፣ ልቤ፣ ፍናን (fiction) ፣ ክታብ፣ ምስላ፣ ወክድ፣ ለሂይ፣ እት፣ መናበረት፣ ገቢል፣ ኤርትራ፣ ልትረኤ፣ ለዐላ፣ ለለመሽግ፣ ሐላት፣ እንደ፣ አትሳናና፣ ክትብዩ። ልሳዕ፣ ማ፣ ዓዱ፣ ለኢጣባዓ (ለኢተሓታማ) ጽግእ፣ እት፣ እንደ፣ እንቱ፣ ለተርፋ፣ እግል፣ ሐሪቶሁ፣ ቢል፣ ቢሉ፣ እንደ፣ ጣባዓ፣ ለፈግር፣ እሊቱ።

» 'መን፣ ኮን፣ እዩ፣ ቀታሊኤን 'መንቱ፣ ገብአ፣ ለቀትላዩን፣ እሊማ፣ ብዕድ፣ ናይ፣ ቅታል፣ ምስጢር፣ ከም፣ ተሻብህ፣ ልቤ፣ ፍናን፣ እንደ፣ እንቱ፣ ለቀትላይ፣ እግል፣ ልሕዜ፣ ፖሊስ፣ ለወደዩ፣ ለዐል፣ ተሐት፣ ለተርክ፣ ቱ።

» ክትር፣ ንሕፈት፣ ታሪክ፣ ወናይ፣ ማሓብራይ፣ ምህሮ፣ እንደ ቀዋቃላ፣ ምን፣ ዘበን፣ ግብርንት፣ ጢላን፣ እንደ፣ አንበታ፣ አስክ፣ 1991 'ሐጺር፣ ታርክ፣ ኤርትራ' ለልብል፣ እብ፣ ሂጋ፣ ትግርኛ፣

» 'ምስ፣ መኪና፣ ከነላልዩኩም ' ምስል፣ ማኪነት፣ እግል፣ ነትአምረኩም። እብ፣ ትግርኛ፣ ለትካታባ።
» 'ናይ፣ ትግሬ ---ትግርኛ፣ ወእንገሊዝ፣ ክብት፣ ቃላት፣ (dictionary) ፣ ዓዱ፣ ማ፣ ልሳዕ፣ እት፣ ምግብ፣ ምግብ፣ ለአትካራማ፣ ወእት፣ ረአስ፣ እሊ፣ እት፣ ሀድጋይት፣ ሓዳስ፣ ኤርትራ፣ እግል፣ ዐቦት፣ ትግሬ፣ ወትግርኛ፣ ሓጫይር፣ አድጋማት፣ እብ፣ ክቱብ፣ ልትበራዕ፣ ዐላ። ወእትላ ፣ ቃዲም፣ ሐላት፣ ምን፣ ኤውሮጳ፣ ወእማቱ፣ ዲብ፣ ኤርትራ፣ ማጺዕ፣ ለዐለው፣ መአምረት፣ ታሪክ።

ግራአዝማች፡ ልጃም፡ እት፡ ድጌ፡ መዲነት፡ አስመራ፡ ዲብ (ሻርዕ፡ ካምፖ፡ ሺታቶ፡) እት፡ ሸንጎ !!!

ወናይ (Phd) ተምሃሮ፡ ሂጋ : ትግሬ እግል : ልቃዋቅሎ፡ ወታሪክላ : ልትሀገዋ : ገባይል : ትግሬ፡ እግል፡ ለአምሮ፡ ግራአዝማች : ልጅም፡ ልትዛዬር፡ ዐለው። ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ከም : መምህር፤ መሔብራይ፤ መርትዓይ፤ (አርታኢ) ገምፍይ፤ መፈርጋይ፤ ከም፡ 'ሰብአ፡ ሰገል ' እንደ፡ ገአ፡ አምኖ፤ ፈሀመቱ ፤ ወለባባቱ፡ ፋጨለዮም። ወአሮ፡ ምንላ፡ ብዝሐም፡ ሐውረቱ፡ ወድ፡ ዐብይ፡ ብሪጣንያ፡ ምሁር፡ ፕሮፈሰር፡ ሊንጉስት፡ ፓልመር፡ ስኑዕ፡ ዐገል፡ (grammar) ሂጋ : ትግሬ፡ አምህረቱ፡ ወረዐቱ፡ ፕሮፈሰር፡ ፓልመር፡ ' The Morphology of Tigre noun ' ለልብል፡ ከታብ፡ ከትባ። ወላ፡ ከታብ፡ እት፡ ሰነት፡ 1962፡ እንደ፡ ጣባዓ፡ ማ፡ ተሓታማ፡ ፋግራ። ወዲብ፡ ዐድ እንግሊዝ፡ ወብዕዳት፡ ዐዶታት፡ ኤውሮጳ፡ አስሐባባ። ፕሮፈሰር፡ ፓልመር፡ ስኑዕ : ዐገል፡ ሂጋታት፡ ለቃዋቅል፡ ምሁር : ወመምህር፡ እት፡ (Department of the African language studies at Oxford University ፣ England;) ፡ ቱ :: ወአዜ፡ ዲብ፡ መዓሽ፡ እንደ፡ አታ፡ እት፡ ዐድ፡ እንግሊዝ፡ ነብር፡ ሀ ላ።

ግራአዝማች፡ ወበዐል : ቤቱ፡ (እም፡ ጼዋ፡ ቤቱ) ወይዘሮ : እሌን፡ 55፡ ሰነት፡ ፋርሕ፡ ወቃርድ፡ ለለራቅብ፡ ዲጣዮ፡ ሓለፈው። ያሐፊዝ፡ 5፡ ወለት፡ ወ፡ 5፡ ሕጻን፡ ወልደው። ግራአዝማች፡ ልጃም፡ እሙን፡ በዐል፡ መርወድ፡ (loyal) ንሕፋይ፤ (loving)፡ ረፍዐይ ፤ (caring) ምኑሕ ፤ (devoted) እግል፡ ጼዋ፡ ቤቱ፡ ዐላ። ክልኢቶም፡ ባቅዓም፡ ወስሑላም፡ ወምንሐም፡ ዐለው። ወክሱሰን፡ መግሀፍ፡ አምህሮት፡ ውላዶም፡ ዐላ፡ እቶም። አዜማ፡ ያሀሓፊዝ፡ 10 ጅና፡ እግል፡ ለዐቡ፡ ምን፡ ነፍሶም፡ በትክው። ወክድ፤ ደርሀም ፤ ወአምር ፤ ማናሐው ፤ ውላዶም፡ ውቅል፡ ደረጅት፡ ምህር፡ እግል፡ ልርከብ፡ ከዲብላ፡ ንዕመት፡ ለባ፡ ሰነት፡ መናበረት፡ እግል፡ ልትካረው።

ግራአዝማች፡ ልጃም : ናይ፡ ፍቲ፡ ወሻም፡ ዐድ፡ ቆበት እት ውላዱ፡ ዓዳ። ከገለሆም፡ ርሕ፡ እግል፡ ልትባሩዕ፡ ዲብላ፡ ናይ፡ ሰላሕ፡ ግድላ፡ ተሐበረው፡ ወገለሆም፡ ምንላ፡ ለእታ፡ እታ፡ ዐለው፡ ማይ፡ ወሰግር፡ እት : ማጡ፡ እግል፡ ሑሪዬት፡ ዐዶም፡ ዋከት፡ ማ፡ ብጽሒቶም : ወደው።

ግራአዝማች : ልጃም፡ መዓሽ፡ ማ፡ ጥሮታ፡ ከም፡ አታ፡ ወክዱ፡ እብ፡ ከቲብ ፤ ወኮም፡ (community) ለላሓዘያ፡ ምኑ ላታ፡ እት፡ ለሰልጥ፡ ወእት፡ ልትሐወል፡ ዲብ፡ ወርሕ፡ ጥሪ፡ ሰነት፡ 1994፡ ሐቆ፡ ናይ፡ ሑድ፡ ወክድ፡ ሕማም፡ አምር፡ ረቢሁ፡ ሰላማ። ወእት፡ አስመራ፡ ጸጸራት፡ መካነ፡ መቃብር፡ ካቶሊክ፡ ትቃባራ።

እብ፡ ትግርኛ፡ መሰል፡ ሀለት፡ "ሸም፡ ይመርሕ፡ ጥዋፍ፡ ዮብርሀ " ስም፡ ማርሕ፡ ወሽምዓት : ተበርህ። ልጃም፡ በናታ፡ ወመፈትይ፡ ለገአት፡ ስምታ። ወምሰላ፡ "ልጉዋም " ለልብል፡ ናይ፡ ትግርኛ፡ ቃል፡ ሱንጎት፡ ታ። ወላ፡ ቃል፡ እብ፡ እንግሊዝ "bridle" ለስም፡ እታ፡ መሰላ፡ ትጋናሓት፡ ማ፡ አጸደቃት። ግራአዝማች፡ ልጃም፡ ከምላ፡ ስሙ፡ ክልዶል፡ ዲብ፡ ማርሕ፡ ገቢል፡ እት፡ ልትጋናሕ፡ ወላ፡ ጠፍሓት፡ ላታ፡ እት፡ ለሐብር ፤ ወመክር ፤ ወሻፍል ፤ እግል፡ ጼዋ፡ ቤቱ፡ ወእብ፡ ዓመት፡ እግል፡ ኮሙ፡ መሰል ሰነት፡ እንደ፡ ገአ፡ አክርራ።